

Miljø- og Fødevareklagenævnet

Sendt elektronisk via klageportalen

Vingsted, den 21. oktober 2025

KLAGE

Klage over Tønder Kommunes afgørelse af 25. september 2025 om dispensation efter Naturbeskyttelsesloven til opgravning af Fiskbæk

Indledning og baggrund

Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF) indgiver hermed klage over Tønder Kommunes afgørelse af 25. september 2025 om dispensation efter Naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 2, til opgravning af sand og tilbagelægning af gydegrus i vandløbet Fiskbæk.

Fiskbæk er et beskyttet vandløb efter Naturbeskyttelseslovens § 3 og samtidig et målsat vandløb efter vandrammedirektivet (2000/60/EF) og den danske indsatsbekendtgørelse (BEK nr 797 af 13/06/2023).

Projektet omfatter en 1,8 km lang strækning fra Rømetvej til udløbet i Skallebæk.

Efter DSF's opfattelse opfylder projektet ikke betingelserne for at kunne meddeles dispensation efter Naturbeskyttelseslovens § 3, idet det ikke udgør et naturforbedrende tiltag, men derimod et indgreb, der primært tjener afvandings- og driftsmæssige formål.

Retligt grundlag

Efter Naturbeskyttelseslovens § 3 er søer, moser, heder, enge, overdrev og vandløb beskyttet mod ændringer i deres tilstand.

Efter § 65, stk. 2, kan kommunen kun meddele dispensation, hvis "særlige forhold taler for det", og kun når indgrebet ikke forringer de naturmæssige værdier eller medfører en forringelse af tilstanden for det beskyttede naturområde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i flere afgørelser fastslået, at dispensation kun kan meddeles til naturforbedrende tiltag (bl.a. afgørelse fra Ikast-Brande Kommune, j.nr. 21/04315).

Det følger også af nævnets praksis, at dispensation ikke kan gives alene på baggrund af fremtidige eller hypotetiske naturforbedrende tiltag – forbedringen skal være en integreret og dokumenteret del af det konkrete projekt.

Klagepunkter

Midlertidige sandfang er utilstrækkelige

Kommunen har meddelt tilladelse til etablering af tre midlertidige sandfang, som efter projektets afslutning skal fjernes, hvorefter der "vurderes, om det er aktuelt at søge om permanente sandfang" (s. 4 i afgørelsen).

Denne formulering er uforpligtende og giver ingen garanti for, at der iværksættes permanente tiltag mod tilsandingen – hvilket netop er en af de væsentligste årsager til vandløbets dårlige økologiske tilstand.

Når sandfangene nedlægges, vil tilsandingen uundgåeligt genopstå, og projektet vil dermed ikke forebygge forringelse, men blot udskyde og gentage problemet.

Dermed er betingelsen i indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 1 og stk. 3, ikke opfyldt, idet enhver indsats i et målsat vandløb skal forebygge forringelse og være i tråd med miljømålene. Den samlede økologiske tilstand på strækningen i Fiskbæk er dårlig økologisk tilstand. Altså den aller dårligste tilstandsklasse.

DSF finder, at permanente sandfang bør være et klart vilkår for dispensationen og gennemføres forud for, eller samtidig med opgravningen, hvis projektet overhovedet skal kunne betragtes som naturforbedrende. Et permanent sandfang ville efter DSF's vurdering være et naturforbedrende tiltag, fordi fremtidig tilsanding og behov for opgravning ville blive reduceret.

Ukonkrete krav til genetablering af gydebanks

Kommunen stiller som vilkår, at der *"i fornødent omfang suppleres med gydegrus, så mængden af grus i vandløbet ikke bliver reduceret"*.

Dette er en meget uklar og utilstrækkelig formulering.

Der bør som minimum fastsættes et bindende krav om, at alle 9 gydebanks fra 2009-projektet genetaberes i fuld skala, og at dette sker efter DTU Aquas tekniske retningslinjer for gydebanks dimensionering og placering.

Et så vidtgående indgreb som total opgravning af 1,8 km vandløb kan ikke retfærdiggøres uden konkrete og verificerbare naturforbedrende foranstaltninger.

Et krav om *"fornødent omfang"* opfylder hverken naturbeskyttelseslovens formål (§ 1) eller EU's forringelsesforbud i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 1.

Afvandingshensyn sættes over miljømål

Kommunen begrundet projektet med, at formålet er *"at fjerne sandaflejring, så den vandføringssevne, der er fastsat i vandløbsregulativet kan overholdes"*.

Dette viser, at afvandingshensynet er den primære drivkraft bag projektet – ikke hensynet til naturen, som ellers er en betingelse når der meddeles dispensation.

Et projekt, der har til formål at øge vandføringsevnen, er ikke et naturforbedrende tiltag, men et teknisk indgreb, der ændrer den naturlige hydrologi.

En sådan anvendelse af § 3-dispensation er i strid med lovens formål om at beskytte mod tilstandsændringer og i modstrid med praksis fra Klagenævnet, der konsekvent har afvist dispensationer, hvor afvanding og erhvervsøkonomiske interesser er hovedformålet.

Manglende reelt bidrag til målopfyldelse og forringelsesforbuddet

Kommunen anfører selv, at projektet *"ikke i sig selv sikrer målopfyldelse"* af miljømålene.

Dette er en klar indrømmelse af, at projektet ikke lever op til kravene i vandrammedirektivets artikel 4 og indsatsbekendtgørelsens § 8, som pålægger myndighederne at undgå forringelse og sikre at tiltag ikke hindrer opfyldelse af miljømål.

At grave sand op og genudlægge gydegrus uden at sikre mod ny tilsanding er ikke en varig løsning – det er symptombehandling og en klar forringelse af tilstanden, som fastholder vandløbet i dårlig økologisk tilstand.

Dermed foreligger der ikke grundlag for dispensation, da indgrebet ikke kan betegnes som naturforbedrende.

Som supplement kan det hertil nævnes at ifølge MiljøGIS for høring af genbesøg af vandområdeplaner 2021-2027, er der målopfyldelse for planter på den konkrete strækning. En opgravning vil medføre en kraftig forringelse af tilstanden på denne parameter, idet alt plantemateriale og liv opgraves.

Uholdbar begrundelse for dispensation

Kommunen anfører, at der meddeles dispensation *“da projektet vurderes ultimativt at forbedre vandløbstrækningens naturværdi”*.

Denne vurdering er ikke dokumenteret, og kan ikke understøttes, når der samtidig sker opgravning af hele vandløbsbunden med dertilhørende ødelæggelse af eksisterende fauna og flora.

Et indgreb, der fjerner hele bundfaunaen, ødelægger gydeområder og forstyrrer odder og fisk, kan ikke karakteriseres som en forbedring – heller ikke hvis man efterfølgende udlægger noget grus.

Naturbeskyttelseslovens § 3 tillader ikke “nulstilling” af beskyttet natur med henvisning til fremtidige forbedringsintentioner.

Samlet vurdering

Projektet er i sin nuværende form ikke naturforbedrende, men snarere et afvandingsprojekt forklædt som naturpleje.

Dispensationen opfylder hverken:

- betingelserne i Naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2,
- kravene i indsatsbekendtgørelsens § 8 om forebyggelse af forringelse,
- eller vandrammedirektivets artikel 4 om forringelsesforbud.

Påstand

Danmarks Sportsfiskerforbund anmoder Miljø- og Fødevareklagenævnet om at:

1. Ophæve Tønder Kommunes dispensation af 25. september 2025, da projektet ikke opfylder kravene for dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3.
2. Hjemvise sagen til fornyet behandling, med som minimum krav om:
 - Etablering af permanente sandfang,
 - Fuld genetablering af de 9 gydebanker i overensstemmelse med DTU Aquas anbefalinger,
 - Bindende miljømålbaseret vurdering i overensstemmelse med indsatsbekendtgørelsen og vandrammedirektivet.

Afsluttende bemærkning

Det er DSF's grundlæggende opfattelse, at man ikke kan meddele dispensation til et destruktivt indgreb i et beskyttet vandløb, blot med henvisning til intentioner om senere naturforbedring.

Naturbeskyttelsesloven forudsætter, at forbedringen er en integreret del af projektet ved afgørelsestidspunktet – ikke noget, der eventuelt kan ske på et senere tidspunkt.

Med venlig hilsen

Torben Hansen

Natur og Miljøkonsulent

Danmarks Sportsfiskerforbund

Skyttevej 5 – 7182 Bredsten

Mobil: 5434 0524

E-mail: tha@sportsfiskerforbundet.dk

Bilag

1. Tønder Kommunes afgørelse af 25.09.2025
-

Bilag 1 Uddrag fra Miljøstyrelsens høringsnotat af vandområdeplanerne 2021-2027, side 525 og 526

Miljøministeriets bemærkninger: Miljøministeriet skal hertil bemærke, at vandløbsvedligeholdelsen ikke indgår som et selvstændigt virkemiddel. Det er kommunerne der, som vandløbsmyndighed for offentlige vandløb, konkret vurderer, om der skal ske mere eller mindre vedligeholdelse, herunder om vedligeholdelsen er foreneligt med den beskyttelse, der i øvrigt gælder for natur og miljø. Kommunerne forvalter vandløbene i henhold til vandløbsloven og de fastsatte regulativer, og denne forvaltning må ikke føre til en forringelse af vandtilstanden eller hindre, at vandløbet når sit miljømål.

Det betyder, at kommunerne i overensstemmelse med vandløbslovens § 1, stk. 2, skal sikre, at fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter vandløbsloven sker under hensyntagen til bl.a. den beskyttelse og de mål, som følger af lov om vandplanlægning, herunder navnlig miljømålsbekendtgørelsen. **Kommunerne skal derved som vandløbsmyndighed af egen drift sikre, at vandløbsregulativene, herunder vedligeholdelsen, ikke forhindrer de mål, som fremgår af bekendtgørelsen.** Vurderer kommunerne, at det på den baggrund vil være nødvendigt at revidere regulativene, vil miljøvurderingslovens regler skulle iagttages. **Lov om vandplanlægning og tilhørende bekendtgørelser er en implementering af vandrammedirektivet og bl.a. vandløbsloven vil skulle fortolkes og administreres i overensstemmelse med direktivet tilsvarende øvrig EU-lovgivning. Det følger også af § 8 i indsatsbekendtgørelsen. Det betyder bl.a., at afvandingsforanstaltninger kun kan opretholdes og gennemføres, hvis det er i overensstemmelse med EU-retten.** Reglerne i lov om vandplanlægning om mindre strenge miljø-

Miljøministeriet / Vandområdeplanerne 2021-2027 / Høringsnotat **525**

mål, udpegning af kunstige eller stærkt modificerede vandområder og nye ændringer af vandområdernes fysiske karakteristika kan dog i et vist omfang muliggøre bl.a. afvandingshensyn, der ikke kan forenes med hensyn til vandmiljøet. Muligheden for nye ændringer er beskrevet nærmere i afsnit 7 i udkast til vejledning om indsatsbekendtgørelsen, som har været i høring sammen med udkast til vandområdeplanerne. Ved spørgsmål om opretholdelse af eksisterende anvendelser ved fastlæggelse af mindre strenge mål og/eller udpegning af kunstige eller stærkt modificerede vandområder skal Miljøstyrelsen kontaktes.

Hvis kommunerne vurderer, at det er nødvendigt at reducere vandløbsvedligeholdelsen i overensstemmelse med vandløbslovens § 1, stk. 2, vil der som udgangspunkt ikke efter vandløbsloven være krav om erstatning til lodsejere for eventuelle tab. Forbedringer af vandløbssystemenes fysiske forhold som følge begrænsning af eller undladelse/ophør med sædvanlige vedligeholdelsesaktiviteter som omfattet af vandløbslovens § 27, stk. 2, udgør efter Miljøministeriets vurdering ikke vandløbsrestaurering som omhandlet i vandløbslovens § 37 (eller vandløbsregulering efter § 16), selv om ændringen i vandløbsforvaltningen på sigt kan føre til ændringer af vandløbsskikkelsen og som følge deraf vandføringen. Det vil derfor efter omstændighederne kræve opdatering af vandløbsregulativets bestemmelser om vandløbsskikkelse eller vandføringsevne og vedligeholdelse at etablere ændringen, men bestemmelserne om vandløbsrestaurering i vandløbslovens kapitel 8 (eller bestemmelserne om vandløbsregulering i kapitel 5) vil ikke finde anvendelse, herunder bestemmelserne om erstatning for tab.

Det vil være vandløbsmyndigheden der ud fra de konkrete omstændigheder vurderer vandløbslovens krav til en ændring af vandløbsvedligeholdelsen. Der vil kunne klages over vandløbsmyndighedens afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Spørgsmål om konkrete vandløbsforhold, vandløbsforvaltning efter vandløbsloven og foreneligheden med vandplanlægningen, herunder tilstands- og vurderingsgrundlag, kan som altid rettes til Miljøstyrelsen.